Contributed by Ataulfo Riera
vrijdag, 12 januari 2007 - Last Updated vrijdag, 12 januari 2007

Chavez en Pinochet. Men kan zich geen twee personaliteiten inbeelden die zo diametraal tegenover elkaar staan als zij. Latijns-Amerika is veranderd. Het toeval besliste dat op enkele dagen tijd Hugo Chavez in Venezuela met geheven vuist zijn herverkiezing mocht aankondigen, terwijl de oude Chileense dictator Augusto Pinochet zijn laatste adem kon uitblazen zonder ook maar één veroordeling op zak voor zijn misdaden

Ondanks alle kritieken die je op hem kan hebben, is Hugo Chavez een man uit één stuk, authentiek, eerlijk, een warme politieke persoonlijkheid. Helemaal anders dan een Pinochet, die eerder een koele berekenaar was, een manipulator, een onverbeterlijke leugenaar, een malafide machtswellusteling, een gecorrumpeerde zakkenvuller...

Die twee tegengestelde figuren staan symbool voor de twee kanten van Latijns-Amerika, die sinds zo lang lijnrecht tegenover elkaar staan: het Latijns-Amerika "van onderuit" en dat "van bovenaf", de stem van het volk tegenover de stem van een reactionaire oligarchie. Chavez en Pinochet

vertegenwoordigen ook twee volledig uit elkaar lopende politieke en ideologische wegen. Chavez die van de socialistische revolutie, de volkssoevereiniteit en het anti-imperialisme. Pinochet die van de slaafse onderwerping aan Uncle Sam, de openlijke dictatuur en het rauwe kapitalisme.

Maar de twee staan ook symbool voor twee duidelijk te onderscheiden periodes in de recente geschiedenis van het continent. Met de overwinning van de één en de dood van de ander wordt er zelfs een heldere grens getrokken. Pinochet was niet gewoon een bloedige dictator zoals Latijns-Amerika er helaas teveel heeft gekend. Hij speelde een zeer bijzondere en bepalende historische rol. Hij en zijn totalitair regime hebben van Chili niet enkel een gevangenis of een graftombe voor duizenden opposanten gemaakt maar ook een waarlijk experimentenlabo voor een snoeihard neoliberaal beleid.

Het Chili van Pinochet was één van de eerste landen ter wereld waar er, onder goedkeurend oog van Washington en de founding fathers van het neoliberalisme, de theorieën van die laatste werden toegepast om de winstvoet te verhogen; drastisch snoeien in de publieke uitgaven, opheffing van de douanetarieven, marktopening voor private investeerders, privatisering van publieke sectoren, totaal doorgeschoten liberaliseringen, flexibilisering van de arbeidsmarkt

etc. Een militaire dictatuur is natuurlijk een ideaal systeem om een dergelijk beleid op te leggen, alvorens het te introduceren in de rest van de wereld. Bovendien maakte die dictatuur ook een einde aan een hervormend socialistisch project in een relatief geïndustrialiseerd land uit het Zuiden. Twee vliegen in één klap. Het was dus weinig verrassend dat de beul van Santiago enkele jaren nadien de amicale steun kon genieten van de neoliberale tweeling Reagan en Tatcher.

Hayeck en Friedman -die ook recent stierf-, de twee bekendste neoliberale ideologen, hebben hun leerling Pinochet trouwens nooit de rug toegekeerd. Toen Hayeck in 1981 geïnterviewd werd door een Chileense krant schatte hij het Chileense experiment en het "pinochetisme" naar waarde: "Mijn persoonlijke voorkeur gaat uit naar een neoliberale dictatuur, eerder dan naar een democratisch verkozen regering die het liberalisme bant."

Pinochet is dood, Chavez overwint. Wat een symbool. Samen met de dood van de stichtende vader gaat ook het neoliberale model vandaag ten onder in Latijns-Amerika. De bevolking van dat continent verwerpt immers massaal de neoliberale politiek. In die zin staat Chavez zeker en vast ook symbool voor een nieuwe historische periode in Latijns-Amerika, voor een nieuwe cyclus van strijd. In Venezuela, Bolivia, Ecuador en Mexico zien we hoe het antikapitalisme een echte heropleving kent en zien we de eerste tekenen van een proces van permanente revolutie, dat de oude machten op haar grondvesten doet daveren.

En net als Allende op 11 september 1973, heeft ook Chavez op 11 april 2002 moeten afrekenen met een staatsgreep die opgezet werd door hetzelfde type van reactionaire krachten die Pinochet temidden van een bloedbad op de troon brachten. In Venezuela kon die putch echter vermeden worden door een massale en volkse mobilisatie. De sociale meerderheid wist de positie van president Chavez te vrijwaren. En vandaag heeft diezelfde sociale meerderheid die revolutionaire keuze herbevestigd op straat en in de kieshokjes. Er is dus zeker en vast iets veranderd in Latijns-Amerika.